

JOAN F. MIRA

“I deu ser per això, perquè les dictadures són tan ruïnoses per als qui les pateixen i fins i tot per als qui els donen suport, que de revolucions ja no se’n fan, i el poder ha tornat a residir on era sempre: allà on hi ha els diners i la força, i un parell d’idees ben simples. Com en l’imperi romà, com en l’imperi nord-americà”

Sobre el poder

No crec que siga cap novetat, segurament ha passat sempre el mateix, però a mi em fa l’efecte que aquests anys recents amb tants governs de dreta rigorosa dirigint el món –el nostre petit món més pròxim, i el món universal–, amb tan poca pietat i tan escassa il·lustració en la política i en l’economia, són anys de retorn de la cruesa del poder com a argument final, com a ideologia no gens dissimulada. Dit d’una altra manera, tinc la sensació d’haver vist i de veure, com ho poden veure vostès, que el poder en les manifestacions més descarnades, clàssiques i crues (que són la militar, la ideològica i l’econòmica), torna a presentar davant del món la seua cara més aspra. De la ideologia del senyor Goerge W. Bush (que sí que té, d’ideologia, i per això és tan perillós) a les fosques decisions que mouen el valor de la moneda i de la borsa, d’Aznar i l’espanyolisme militant fins als gestos de Silvio Berlusconi, a la cara del seu amic Putin, i fins on vostès voldran. Pareix que sempre havia estat així, però potser alguns anys abans no es notava tant, o es notava d’una altra manera que ara comencem a comprendre: amb bones formes democràtiques –almenys en uns pocs països exemplars–, el poder era una mica més amable, o almenys dissimulava. El mal és que, a banda d’aquests pocs països (Gran Bretanya, els Estats Units, els països petits de l’Europa nord-occidental, per exemple) cal acceptar que una part massa gran de la història que en diem contemporània ha estat en tots els continents substancialment la mateixa: revolució, dictadura, avorriment, desastre. Totes les revolucions, seguint l’exemple de la gloriosa francesa, comencen o acaben posant el poder en les mans d’algun il·luminat o d’algun megalòman; el poder de veritat, no la simple administració com en el cas d’un governant democràtic: el poder de debò és arbitrari, intenta prescindir de controls i de límits, està per damunt de les lleis, o les fa i les desfà. I la història contemporània pren cos amb Napoleó emperador, l’elegit de la Revolució Francesa: elegit per a dur a terme la devastació més gran que havia conegut mai Europa, amb exèrcits de milions d’homes matant-se durant més de vint anys. Entrat el segle XX, la mateixa cosa es repeteix amb Lenin i amb Stalin, amb Mussolini i amb Hitler (que també van fer la seua “revolució”, és a dir la imposició d’un poder sense controls), i amb Mao Tse Tung o Zedong com s’escriu ara, o amb tants altres capitosts semblants, que serien innombrables si passàvem dels grossos als mitjans i als petits: Franco, Batista, Salazar, Castro, Mobutu, Pol Pot, la llarguíssima llista.

No hi ha cap beneficiari d’una revolució moderna que no s’instal·le en els millors palaus de la capital del regne conquistat, que no pretenga disposar del tresor públic al servei de la pròpia bogeria, i llavors com més gran és el poder més gran és la il·lusió de ser l’escollit del cel o de la història, i més gran el desastre, en nom del poble. Deu ser que hi ha també com una avarícia del poder, una ànsia per acumular-ne més i més i més, per contemplar-lo cada nit en secret igual que l’avar és mira els muntonets o els cofres de moneda: deu ser per això que mai no és racional en termes de beneficis i costos, perquè si ho fóra, almenys racional a llarg termini, ningú no faria mai revolucions ni donaria suport a un dictador. I deu ser per això, perquè les dictadures són tan ruïnoses per als qui les pateixen i fins i tot per als qui els donen suport, que de revolucions ja no se’n fan, i el poder ha tornat a residir on era sempre: allà on hi ha els diners i la força, i un parell d’idees ben simples. Com en l’imperi romà, com en l’imperi nord-americà. I nosaltres, en aquest racó del món que es diu Europa, mal llatinitzat i no del tot americanitzat, barallant-nos per les miquetes que cauen de la taula dels rics. Com fa exactament aquest petit polític, José María Aznar, de tan tristos somriures i tan risible cara seriosa. Ara que diu que se’n va, vejам si llegirà algun llibre d’història.